

گزارش استقامت از میزان خسارت سرمازدگی پسته در استان کرمان؛

آمار سردرگم سرمازدگی پسته

✪ پروین میرزاحسینی

کاهش دمای هوا در روزهای میانی فروردین ماه و در سه شب متوالی، باز هم به درختان پسته در استان کرمان خسارت زد و کشاورزانی که پس از دو سال نداشتن محصول، چشم امید به جوانه‌های پسته دوخته بودند، باز هم دچار ضرر و زیان شدند.

مدیر جهاد کشاورزی رفسنجان، ۱۵ فروردین ماه اعلام کرد که ۱۲ هزار هکتار از باغ‌های رفسنجان بین ۱۰ تا ۹۰ درصد دچار سرمازدگی شده‌اند.

علی باقری تاکید کرد که این سرمازدگی عمدتاً در همه باغ‌های پسته منطقه نوق، کبوترخان و حومه شهر رفسنجان رخ داده است. رئیس جهاد کشاورزی شهرستان زرنند نیز هفدهم فروردین ماه با بیان این‌که شدت سرمازدگی و میزان خسارات در شهرستان زرنند بیش از سایر شهرستان‌های استان کرمان برآورد شده است، گفت که ۹۰ درصد باغ‌های پسته شهرستان در افت دمای روزهای ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ فروردین ماه، بین ۳۰ تا ۱۰۰ درصد خسارت دیده است.

رضا محمدی با بیان این‌که برآوردهای اولیه نشان می‌دهد ۶۵ درصد محصول پسته امسال از بین رفته است، افزود: «بیشترین میزان خسارت مربوط به شمال و شمال‌غرب شهرستان است اما این دلیل نمی‌شود که بگوییم خسارت فقط مربوط به همان منطقه است، مناطق مرکزی و جنوبی هم درگیر شدند».

کشاورزان سرمازده و بانک‌زده

دبیر خانه کشاورز استان کرمان نیز در گفت‌وگو با فردای کرمان اعلام کرد که باغ‌های زرنند بین ۱۰ تا ۱۰۰ درصد خسارت دیده‌اند اما در سایر شهرستان‌های استان میزان خسارت سرمازدگی در مناطق مختلف بین ۱۰ تا ۳۰ درصد بوده است.

مهدی سیف‌الدینی توضیح داد: «حومه شرقی رفسنجان نیز دچار خسارت شده اما در شهرهای شهرابک، سیرجان و بردسیر به علت این‌که زمان گل‌دهی درختان پسته عقب‌تر بوده، خسارت کمتری دیده‌اند».

وی درخصوص اطلاع‌رسانی سازمان هواشناسی نیز گفت: «اطلاع‌رسانی از سوی هواشناسی صورت گرفت اما موج سرما بسیار عجیب بود. در زرنند فکر می‌کردند نهایتاً دمای هوا در حومه شهر و باغ‌ها به صفر تا منفی یک برسد اما در مناطق بحرانی که دچار سرمازدگی شدید شدند، طی دو شب، دمای هوا به منفی ۴ رسید. یک وارونگی هوا داشتیم که منطقه‌ای بود». سیف‌الدینی ادامه داد: «هواشناسی هشدار داده بود و سرمای هوا قابل پیش‌بینی هم بود و از کشاورزان خواسته بود با توجه به این‌که دمای هوا به زیر صفر می‌رسد تمهیدات لازم را انجام دهند اما قابل پیش‌بینی نبود که تا این حد دمای هوا کاهش پیدا کند».

وی یادآور شد: «این توده هوای سرد از شمال و شمال‌غرب کشور وارد استان کرمان شد و گفته بودند استان یزد را در برمی‌گیرد که شمال استان کرمان را هم در بر گرفت و در مناطق شمالی استان، این کاهش دما در زرنند بیشتر مشاهده شد». دبیر خانه کشاورز استان کرمان در این گفت‌وگو از عدم حمایت بانک‌ها از کشاورزان نیز گلایه کرد و گفت که بانک‌ها در سال‌های گذشته که کشاورزان به دلیل سرمازدگی درآمدی نداشتند، با فشار به ضامن‌ها، وصول مطالبات، عدم همکاری با کشاورزان، ندادن وام و گذاشتن و هیچ حمایتی از آن‌ها نکردند. وی با بیان این‌که ما کشاورزان فقط سرمازده نیستیم و بانک‌زده هم شده‌ایم، یادآور شد: «بانک‌ها در پرداخت تسهیلات و وام به کشاورزان و یا دریافت مطالبات‌شان از کشاورزان نیز سلیقه‌ای عمل می‌کنند».

سرمازدگی نداشتیم!

مشکلات متعدد کشاورزان پسته استان از یک‌سو و تاثیر پررنگ تولید این محصول استراتژیک بر اقتصاد کرمان سبب شد تا موضوع چاره‌اندیشی برای پسته و لزوم حمایت دولت از این بخش اقتصادی استان، سوال خبرنگار فردای کرمان در نشست خبری استاندار با خبرنگاران از «فداکار» باشد.

استاندار کرمان اما در پاسخ به سوال وی که به سرمازدگی متوالی سه ساله درختان پسته در استان و عدم حمایت بانک‌ها از کشاورزان اشاره داشت، پاسخ داد: «اولاً امسال سرما پسته را نزده است». محمدمهدی فداکار، ۳۱ فروردین ماه در جمع اصحاب رسانه استان کرمان توضیح داد که امسال با ورود شرکت‌های دانش‌بنیان راهکارهای پیشگیری از سرمازدگی مطرح و مستنداتی نیز تهیه و در تلویزیون و شبکه‌های اجتماعی منتشر شد.

وی با اشاره به استفاده از شیوه آتش‌زدن گازوئیل برای تعدیل دمای هوا در باغ‌های پسته گفت که بیش از یک میلیون لیتر گازوئیل در این مدت توزیع شد و فقط در شهرابک که سردسیر است، خصوصاً بخش خاتون‌آباد که احتمال خطر بیشتر بود، ۷۵۰ هزار لیتر گازوئیل توزیع شد. استاندار کرمان درباره میزان خسارت سرمازدگی نیز گفت: «در رفسنجان، برآوردهای دقیقی وجود ندارد و هنوز اعلام نشده، اما کمتر از ۱۰ درصد به صورت نقطه‌ای، آن هم در حاشیه رشته کوهی که بین زرنند و رفسنجان وجود دارد، سرما خسارت زده است». وی توضیح داد که در زرنند هم در یک نقطه و یک بخش، یک بخشی که بالاتر از فتح‌آباد و سیریز است، سرمازدگی رخ داده اما بیش‌ترین آسیب را زرنند دیده است. شهرابک و سیرجان اصلاً خسارت نداشته‌اند و شاید باغی در جایی دچار سرمازدگی شده باشد اما در مجموع مشکلی پیش نیابده است. فداکار درباره تولید پسته نیز گفت: «پیش‌بینی می‌شد امسال در بعضی شهرها مانند رفسنجان حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد، پسته بیش‌تر از سال‌های دیگر برداشت شود و پیش‌بینی ۶۰ هزار تن شده، در حالی که ۴۵ هزار تن همیشه تولید می‌شود».

وی در ادامه بیان کرد: «در بحث تولید محصول دو نکته وجود دارد، یکی سرمازدگی که ایجاد می‌شود، یک جایی را سرما می‌زند و یک جای دیگر میزانش کمتر می‌شود و نکته دیگر این‌که در استان کرمان به دلیل بحث آب، امکان توسعه باغات را نداریم. در استان‌های دیگر، بیشتر در همین استان‌های شرقی هم‌جوار خودمان، این محصول دارد به‌مرور جا می‌افتد و توسعه پیدا می‌کند. زمین و آب دارند، محصول دیگری می‌کاشتند و الان پسته‌کاری در حال توسعه است و عملاً وقتی آن‌جا توسعه می‌یابد سهم ما در تولید کلی کم‌تر می‌شود، کل سهم ما کم نمی‌شود بلکه تولید افزایش پیدا می‌کند و میزان تولید استان تقریباً یک میانگین ثابتی دارد».

کمک بانک‌ها به کشاورزان

استاندار کرمان در خصوص همکاری بانک‌ها با کشاورزان نیز گفت: «بانک‌ها کمک خوبی کردند، بله ایده‌آل عمل نکردند. بانک کشاورزی فقط ۱۵۰۰ میلیارد تومان، از طریق پولی که مس گذاشت، تسهیلات داد. البته حجم فاجعه بیش از این‌ها بود ولی در حد توان برای این‌که رسیدگی به باغ‌ها را بتوانند انجام دهند، کمک و کارهای خوبی شد». وی ادامه داد: «بانک‌های سیرجان با استفاده از منابع شرکت‌ها کار خوبی انجام دادند و منابع توزیع شد، اگرچه ایده‌آل نبود».

فداکار خاطرنشان کرد: «مسال الحمدالله سرما نزده است و آن‌شالله از بحران هم گذشتیم. در ۴۰، ۵۰ سال گذشته فقط یک سال در اردیبهشت سرمازدگی رخ داده است و دیگر آن‌شالله از بحران گذشته‌ایم و دیگر سرما نمی‌زند. البته پسته تا به شهریور برسد اتفاقات مختلفی ممکن است رخ بدهد. این‌که چقدر شیره بزند، گرمی هوا چقدر باشد که آسیب نزند و ... مراحل

زیادی را باید پشت سر بگذارم». وی گفت: «امسال تا الان خوب بوده و مشکل جدی وجود نداشته، امیدواریم خدا کمک کند این اتفاق به پایان سال کشاورزی برسد و درآمد خوبی برای کشاورزان باشد تا یک مقدار مشکلاتی که سال‌های قبل داشتند جبران بشود».

واکنش دبیر خانه کشاورز استان به سخنان استاندار

سخنان استاندار اما سبب واکنش دبیر خانه کشاورز استان شد. مهدی سیف‌الدینی با تاکید بر این‌که سرمازدگی در استان چشمگیر بوده است، گفت: «از استاندار که شخصی بومی هستند بعید است که به جای همدردی با کشاورزان و حمایت از آن‌ها، موضوع را کوچک جلوه بدهند». وی تاکید کرد: «آقای استاندار به جای این‌که مرهمی بر زخم کشاورزان باشند، با این صحبت‌هایی که مطرح کردند نمک به زخم ما پاشیدند. ما از استاندار که شخصی بومی است و از وضعیت پسته در شهرستان‌ها اطلاع دارند توقع داریم حمایت بیشتری از کشاورزان داشته باشند». وی پنجم اردیبهشت‌ماه در گفت‌وگو با خبرنگار فردای کرمان اظهار کرد: «از آقای استاندار خواهش عاجزانه دارم که از باغ‌ها بازدید داشته باشند زیرا بازدید میدانی با تکیه بر گزارش‌هایی که ارائه می‌شود، بسیار متفاوت است. به نظر می‌رسد گزارش‌هایی که به آقای استاندار داده شده، اولیه است و صحیح نیستند و ایشان بر اساس آمار و اطلاعاتی که به ایشان داده می‌شود، صحبت می‌کنند، فاجعه خسارت بیشتر از آن چیزی است که آقای استاندار مطرح کردند و خسارت سرما به باغ‌های پسته خیلی شدید بوده است».

استفاده از گازوئیل در باغ‌ها محدود بود

سیف‌الدینی با اشاره به آن بخش از صحبت‌های استاندار مبنی بر ارائه راهکار از سوی شرکت‌های دانش‌بنیان برای جلوگیری از سرمازدگی و تاثیر آن بر سرمازدگی اخیر، یادآور شد: «من چنین اعتقادی ندارم. درست است که سال گذشته قرار شد شرکت‌های دانش‌بنیان کارهایی انجام دهند و در حال انجام کارهایی هم هستند، ولی از آقای استاندار درخواست دارم به‌صورت عملی یک مورد را به ما نشان بدهند که شرکت‌های دانش‌بنیان کاری انجام داده‌اند که باغی دچار خسارت سرمازدگی نشده است».

وی تاکید کرد: «کارهایی که برای جلوگیری از سرمازدگی در باغ‌ها انجام گرفته کارهایی بوده که مردم خودشان بر اساس تجربه سال گذشته کشاورزان پیشرو انجام داده‌اند که یکی از آن‌ها استفاده از آتش زدن گازوئیل برای تعدیل دمای هوا بود. مرکز تحقیقات، دانشگاه و شرکت‌های دانش‌بنیان صحبت‌ها و جلسات خوبی دارند اما یک کار عملی و پایلوت که در یک باغ انجام داده باشند و با آن بتوانند به کشاورزان توصیه کنند، انجام ندهاند». دبیر خانه کشاورز استان کرمان درخصوص استفاده از آتش زدن گازوئیل برای پیشگیری از سرمازدگی خصوصاً در خاتون‌آباد شهرابک، توضیح داد: «این کار را مردم به‌صورت تجربی یاد گرفتند و به‌صورت خودجوش انجام شد. سال گذشته در خاتون‌آباد با روشن کردن گازوئیل در قوطی‌های حلبی موفق شدند از سرمازدگی در دمای منفی ۵ درجه جلوگیری کنند و فیلم این کار در فضای مجازی منتشر شد، به همین علت مردم با توجه به این‌که تاثیر این کار را از نزدیک دیده بودند، امسال هم از این روش در خاتون‌آباد استفاده کردند و بیشترین میزان گازوئیل نیز در همین منطقه توزیع و استفاده شد». سیف‌الدینی ادامه داد: «متأسفانه آقای استاندار فقط نقاط مثبت را اعلام کردند، یعنی فقط به استفاده از گازوئیل در خاتون‌آباد اشاره کردند اما در شهرستان زرنند فقط ۲۰ هزار لیتر استفاده شده است، در رفسنجان هم مقدار گازوئیلی که برای گرم کردن باغ‌ها استفاده شده کم بوده، در انار، سیرجان، راور، بردسیر، کرمان

و ... هم از این روش خیلی محدود استفاده شده است. چرا درباره استفاده از گازوئیل در شهرهای دیگر صحبت نمی‌کنند؟ این نشان می‌دهد که مردم در شهرابک و خاتون‌آباد بر اساس تجربه سال گذشته درخواست گازوئیل دادند و فرماندار هم حمایت کرده است. آقای استاندار هم کمک کردند زیرا با توجه به فاجعه سوخت، گرفتن سهمیه گازوئیل کار سختی است». وی بیان کرد: «اگر این روش علمی و دانشگاهی بود و قرار بود سرما بیاید و شرکت‌های دانش‌بنیان کاری در این زمینه انجام داده بودند، چرا از چند روز قبل، به کشاورزان اطلاع ندادند که با استفاده از گازوئیل می‌توانند ۴ تا ۵ درجه دما را تعدیل کنند؟ در این صورت همه شهرستان‌ها درخواست گازوئیل می‌کردند».

تسهیلاتی که مشکل‌گشا نبود

وی در ادامه با تاکید بر این‌که بانک‌ها هیچ حمایتی از کشاورزان نداشته‌اند، درباره اظهارات استاندار کرمان مبنی بر ارائه تسهیلات به کشاورزان با کمک شرکت مس، بیان کرد: «آقای حسن‌پور، نماینده سیرجان، یک نماینده پیشرویی است که واقعا می‌تواند حق مردمش را از کارخانه‌های سیرجان بگیرد و ایشان موفق شدند ۱۵۰۰ میلیارد تومان از گل‌گهر و مس برای پرداخت تسهیلات به کشاورزان بگیرند که این رقم هم باز فقط روی کاغذ است، زیرا وامی که به کشاورزان پرداخت شده شاید به ۲۰۰ تا ۳۰۰ میلیارد تومان برسد. ضمن این‌که تمام مبلغ ۱۵۰۰ میلیارد تومان برای خسارت سرمازدگی مصرف نشده و بر اساس آماري که من دریافت کردم، بخش اعظم این رقم را فقط در منطقه گل‌گهر پرداخت کرده‌اند، پس از آن در سیرجان مقداری تسهیلات پرداخت شده، مقداری از این منابع نیز در رفسنجان توزیع شده و مقدار خیلی اندکی نیز برای سایر شهرستان‌ها به‌عنوان خسارت سیل‌زدگی و تعمیر قنوات که سال گذشته در سیل خسارت دیدند، پرداخت شده است». سیف‌الدینی با بیان این‌که پرداخت این تسهیلات گره‌ای از کشاورزان باز نکرد، گفت: «کشاورزان روزبه‌روز بیشتر گرفتار می‌شوند، خسارت سرمازدگی سال گذشته حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده بود و قرار بود ۱۳ هزار میلیارد تومان تسهیلات و امهال وام‌ها به کشاورزان پرداخت کنند که این وعده روی کاغذ ماند و فقط نماینده سیرجان موفق شد ۱۵۰۰ میلیارد تومان از مس کمک بگیرد».

وضعیت پسته تاکنون خوب بوده است

مصاحبه سیف‌الدینی نیز سبب شد تا استاندار دو روز بعد از انتشار این گزارش، در بخشی از صحبت‌های خود در نشست شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی بار دیگر به موضوع پسته اشاره کند. فداکار هفتم اردیبهشت‌ماه با بیان این‌که الحمدالله وضعیت پسته تاکنون خوب بوده است، گفت: «بخش عمده سرمازدگی در شهرستان زرنند است. در رفسنجان عمدتاً باغ‌هایی که در حاشیه رشته کوه بین زرنند و رفسنجان، قرار دارند، دچار سرمازدگی شده است». وی با بیان این‌که در زرنند منطقه فتح‌آباد ضربه اساسی خورده است، باز هم به استفاده از گازوئیل و تاثیر آن بر جلوگیری از خسارت سرمازدگی اشاره کرد و یادآور شد: «در خاتون‌آباد، شهرابک و رفسنجان از گازوئیل استفاده شد و یک میلیون لیتر فقط گازوئیل در شهرابک سوخته شد». استاندار کرمان با تاکید بر ضرورت حفظ پسته و تاثیر آن بر اشتغال استان، افزود: «سال گذشته به دلیل سرمازدگی بیش از ۲۰ تا ۳۰ هزار میلیارد تومان از زندگی مردم خارج شد و باید کمک کنیم سرمازدگی حل شود که کمک هم کردیم و شرکت مس یک‌هزار ۵۰۰ میلیارد تومان تسهیلات پرداخت کرد و پیگیر پرداخت خسارت از طریق صندوق خسارات کشاورزی نیز بودیم و باز هم پیگیری می‌کنیم».

وی در ادامه داد: «محصول در دمای صفر و منفی یک خسارت می‌بیند، حالا چگونه با وجود رسیدن دمای هوا به منفی ۴ تا ۵ درجه در باغ‌های شهرستان‌ها، آن هم در سه شب متوالی، آقای استاندار می‌گویند خسارتی وارد نشده است؟». دبیر خانه کشاورز استان کرمان گفت: «پیشنهاد

آمار استاندار را رد می‌کنم

وی درباره میزان سرمازدگی در شهرهای مختلف نیز گفت: «آماری که آقای استاندار از میزان خسارت سرمازدگی در رفسنجان اعلام کردند و گفتند که فقط ۱۰ درصد سرمازدگی بوده را رد می‌کنم، این آمار اولیه بوده، میزان خسارت بیشتر بوده و حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد پسته رفسنجان از سرما خسارت دیده است».

سیف‌الدینی ادامه داد: «ممکن است امسال رفسنجان ۵۰ هزار تن پسته داشته باشد اما دو سال پسته نداشته و درختی که دو سال محصول نداده، بنیه قوی‌تری دارد و این باعث می‌شود امسال رفسنجان پسته خوبی داشته باشد اما این به معنای عدم خسارت سرما به باغ‌های رفسنجان نیست».

وی با اشاره به میزان خسارت سرمازدگی در زرنند، اظهار کرد: «از آقای استاندار خواهش می‌کنم با کارشناسان کشاورزی برای بازدید به منطقه بیایند و از نزدیک شرایط را ببینند، حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد پسته زرنند نابود شده و مساله مهم‌تر این‌که، جاهایی دچار سرمازدگی شده که دو سال گذشته نیز از سرما آسیب دیدند و کشاورزان منطقه سه سال متوالی محصول نداشتند».

دبیر خانه کشاورز استان کرمان افزود: «برآورد شده بود امسال در زرنند ۱۷ هزار تن پسته برداشت شود اما با سرمازدگی که اتفاق افتاد، شاید فقط ۵ تا ۶ هزار تن محصول تولید شود و کاهش برداشت شامل تعدادی از کشاورزان است که برای سومین سال متوالی پسته نخواهند داشت و شرایط مالی این افراد بسیار بد است».

سیف‌الدینی افزود: «در شهرابک نیز با وجود بکارگیری روش‌های پیشگیری از سرمازدگی در برخی مناطق ۲۰ تا ۳۰ درصد باغ‌ها از سرمای فروردین‌ماه خسارت دیده‌اند و در سیرجان هم حدود ۳۰ درصد پسته از بین رفته است».

وی گفت: «طبق آمار هواشناسی و مراجعه به سایت‌های هواشناسی این توده هوا از سمت شمال‌غرب به استان کرمان وارد شد و بیشتر نواحی شمال استان را تحت تاثیر قرار داد که در این بین شهرستان زرنند افت دمای بیشتری داشت و دمای هوا تا منهای ۴ تا ۵ رسید».

وی ادامه داد: «محصول در دمای صفر و منفی یک خسارت می‌بیند، حالا چگونه با وجود رسیدن دمای هوا به منفی ۴ تا ۵ درجه در باغ‌های شهرستان‌ها، آن هم در سه شب متوالی، آقای استاندار می‌گویند خسارتی وارد نشده است؟». دبیر خانه کشاورز استان کرمان گفت: «پیشنهاد